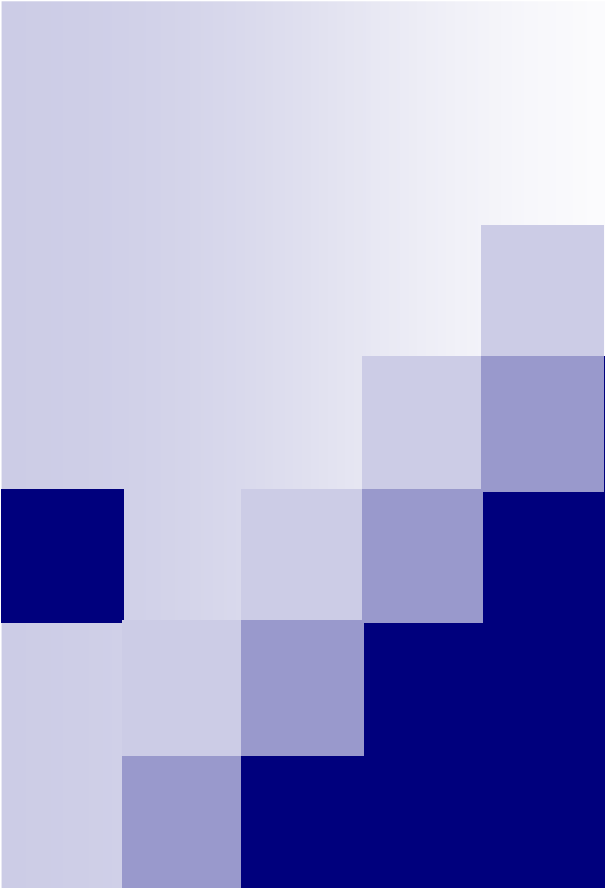

Bądź Lohasem (czyli zmień styl życia)

Grażyna Niewęłowska, IERiGŻ-PIB
Warszawa, 18 marca 2011 roku

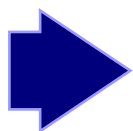

Treść wystąpienia

1	Wprowadzenie
2	Bunt Ziemi
3	Życie na ekologiczny kredyt
4	Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko
5	Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Treść wystąpienia

1	Wprowadzenie
2	Bunt Ziemi
3	Życie na ekologiczny kredyt
4	Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko
5	Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Wprowadzenie c.d.

- Albo my zrezygnujemy z wygodnego życia, próbując spowolnić globalne ocieplenie albo wzrost temperatury uniemożliwi naszym wnukom osiągnięcie dobrobytu. Etyka i ekonomia decydują o przyszłości środowiska.. [John Broome, 2008]
- Wskutek zmian klimatu przyszłe pokolenia ucierpią bardziej niż my, będą znacznie bogatsze

Wprowadzenie c.d.

- To współczesne społeczeństwo, wspomagane przez ekonomistów, musi zdecydować czy już dziś zapobiegać katastrofom (globalnemu ociepleniu i jego konsekwencjom) czy też problem zostawić przyszłym pokoleniom
- Istnieje ryzyko globalnej katastrofy spowodowanej degradacją środowiska – zmusza to do podjęcia dyskusji na ten temat lub do konkretnych działań

Wprowadzenie c.d

Część ludzi z powodu degradacji środowiska – nie doczeka potomstwa..

Ocieplenie klimatu to – kataklizmy ale nie tylko...

Zmiana klimatu spowoduje niedobory produkcji żywności, ograniczenie dostępu do czystej wody..

Rozpoczną się migracje spowodowane zalaniem przez morza i oceany najniżej położonych terenów.. ale upały powodują nie tylko niedobory żywności ale i śmierć wielu tysięcy osób, powodzie również pociągają za sobą straty..

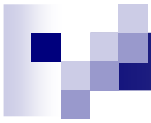
Wg WHO zmiany klimatu i ich następstwa po roku 2000 pociągają za sobą rokrocznie co najmniej 150 tys. ofiar.

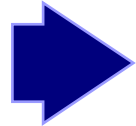
C.d.

Nikt nie jest bez winy – każdy z nas przyczynia się do wzrostu koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze.

Jazda samochodem, korzystanie z elektryczności, zakup czegokolwiek, czego produkcja bądź transport pochłaniają energię – wszystko to sprzyja ociepleniu.. Ułatwiając sobie życie – szkodzimy innym.

Treść wystąpienia

1

Wprowadzenie

2

Bunt Ziemi

3

Życie na ekologiczny kredyt

4

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

5

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Bunt Ziemi

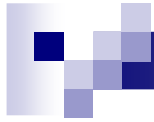
Trzęsienia ziemi w Japonii, czy też fale tsunami, wybuchy wulkanów w Islandii i w Azji Południowo-Wschodniej, pożary pustoszące Rosję i Ukrainę, tropikalne cyklony szalejące w Ameryce Północnej i Azji, gigantyczne powodzie w Pakistanie, Chinach i Meksyku.

Bunt Ziemi

A u nas kilkakrotne fale powodziowe w sezonie jesienno-zimowym dotykające ten sam obszar kraju, długa, mroźna i śnieżna zima, krótkie, ale niezwykle upalne lato i aż cztery fale powodziowe w sezonie wiosenno-letnim, które przyniosły ogromne straty.

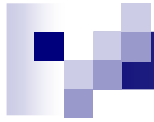
Do tego coraz częstsze nawałnice i trąby powietrzne. Te i inne niepokojące zjawiska, które nasilają się od kilku lat, są powodem, że i naukowcy, i media coraz częściej mówią o buncie naszej planety.

Bunt Ziemi

Konkluzja jest jedna: kataklizmy spowodowane zjawiskami atmosferycznymi, sejsmicznymi i tektonicznymi trapiły ludzkość od dawna i zawsze wyrządzały wiele szkód.

Nigdy nie notowano takiego ich nasilenia w tak krótkim czasie.

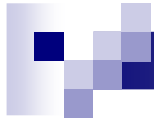

Bunt Ziemi

Eksperci mówią o szkodliwym wpływie działalności człowieka na środowisko i jego skutkach, który widzimy w postaci gwałtownych zjawisk.

Rabunkowa gospodarka, jaką prowadzimy wobec środowiska, mści się na nas nie tylko w ten sposób.

Płacimy za nią także spadkiem odporności całego gatunku.

Bunt Ziemi c.d

Zdaniem wielu specjalistów i ekologów, nadszedł czas, by zdać sobie sprawę z tego, że **gatunek ludzki należy do natury i musi żyć w zgodzie z nią.**

W przeciwnym razie skutki naszej działalności będą opłakane dla całego środowiska – także dla nas.

Bunt Ziemi c.d

Powinniśmy zaprzestać lub ograniczyć w możliwie największy sposób szkodliwe działania mające ujemny wpływ na środowisko i jednocześnie powinniśmy zadośćuczynić tym, których skrzywdziliśmy.

Nasze decyzje o trwałej ingerencji w środowisko powinny być oparte nie tylko na rachunku ekonomicznym, lecz również powinniśmy się kierować etyką.

Wszelkiego rodzaju inwestycje powinny mieć analizę ich wpływu na środowisko i choćby rachunek ekonomiczny przemawiał za dokonaniem takowej a rachunek środowiskowy był wysoce szkodliwy – nie należy takiej inwestycji realizować – gdyż rzeczywiste koszty środowiskowe – przesunięte w czasie byłyby ponoszone przez przyszłe pokolenia.

Bunt Ziemi c.d

Koszty łagodzenia następstw ocieplenia klimatu powinny być poniesione przez obecne pokolenia aby dać możliwość bytowania przyszłym pokoleniom.

Proekologiczne zachowania dotyczą każdego z nas – wiąże się to ze zmianą trybu czy też stylu życia poprzez postrzeganie naszych czynności poprzez pryzmat zmian klimatycznych..

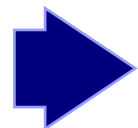
Bunt Ziemi c.d

W praktyce prowadzi to do rezygnacji z dalekich podróży czy też do zmian w nawykach żywieniowych. Nasze wybory życiowe czy żywieniowe powinny być dokonywane poprzez postrzeganie ich wpływu na środowisko..

Daleka podróż wiąże się z wysokim użyciem nieodnawialnych źródeł energii oraz z wysoką emisją gazów cieplarnianych, tak samo jest z wyborem produktów żywnościowych, których wyprodukowanie pociąga za sobą emisję do atmosfery gazów cieplarnianych.

Treść wystąpienia

1	Wprowadzenie
2	Bunt Ziemi
3	Życie na ekologiczny kredyt
4	Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko
5	Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Życie na ekologiczny kredyt

Jak wiele ludzi Ziemia może rzeczywiście utrzymać, przy jednoczesnym utrzymaniu wielości innych form życia i spełnianiu jej funkcji podtrzymujących życie?

Odpowiedź zależy częściowo od tego jakie limity nałożymy sami sobie oraz od fizycznych granic podtrzymywania życia przez planetę.

Obecna liczba ponad 6 miliardów ludzi żyjących na świecie, prognozowana na około 10 miliardów w roku 2040, może bezpiecznie być uważana za nie do utrzymania.

Życie na ekologiczny kredyt

Ziemia nie będzie zdolna do utrzymania takiej liczby ludzi.

Zmniejszenie eskalacji intensywności i zakresu użytkowania ziemi przez człowieka jest kluczowym zadaniem dla nas i dla następnych pokoleń.

W tym celu potrzebna jest pilna globalna akcja w zakresie zmiany trybu życia.

Życie na ekologiczny kredyt

„Living Planet Report” wskazuje, że **konsumpcja bogactwa naturalnego przez człowieka przekracza aktualnie o 50 proc. możliwości Ziemi.**

Oznacza to, że **żyjemy na ekologiczny kredyt.** Jeśli nic się nie zmieni, **za 20 lat będziemy potrzebować dwóch planet, żeby zaspokoić nasze potrzeby, a za 40 lat – prawie trzech.**

Życie na ekologiczny kredyt

Według FAO w latach 2001–2050 **globalna konsumpcja mięsa i mleka w przybliżeniu się podwoi**. Obecnie corocznie produkuje się blisko 60 miliardów zwierząt hodowanych w celu spożycia (na mięso, mleko i jaja). Do roku 2050 liczba ta może wzrosnąć do 120 miliardów.

W latach 1995–2005 liczba zwierząt na całym świecie do produkcji mięsa i mleka wzrosła o 22%, osiągając 4,1 miliarda, a pogłowie drobiu hodowanego na mięso i jaja wzrosło o 40%, sięgając 57,4 miliarda.

Życie na ekologiczny kredyt

Prognozuje się wzrost zużycia wody przy produkcji żywego inwentarza o 50% do roku 2025.

W tym czasie prawdopodobnie już 64% ludności świata będzie żyć w środowisku mało zasobnym w wodę.

Produkcja pasz pochłania duże ilości zasobów wodnych o krytycznym znaczeniu i rywalizuje z innymi sposobami ich wykorzystania oraz innymi użytkownikami (za FAO).

Życie na ekologiczny kredyt

Jedna trzecia gruntów ornych na świecie jest zajmowana przez uprawy paszowe; przeszło 90% światowej soi oraz 60% kukurydzy i jęczmienia uprawia się na paszę dla zwierząt.

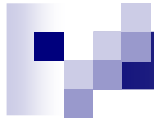
Jedną z głównych przyczyn emisji CO₂ i zaniku bioróżnorodności jest karczowanie i wycinanie lasów.

W Ameryce Południowej deforestacja jest wynikiem hodowli; aż 70% terenów, które ogołocono z lasów, przekształcono w pastwiska, a dużą część pozostałych wykorzystuje się pod uprawy paszowe (soi lub zbóż).

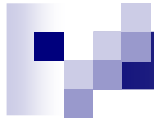
Życie na ekologiczny kredyt

Wylesianie powoduje uwalnianie wielkich ilości CO₂, wcześniej zmagazynowanego w roślinności i glebie. Wylesienia ze względu na produkcję zwierzęcą odpowiadają za 34% wszystkich emisji GHG związanych z hodowlą i przeszło 6% wszystkich emisji wywołanych przez człowieka.

Życie na ekologiczny kredyt

Nadmierny wypas powoduje pustynnienie istniejących terenów pastwiskowych oraz ich obrzeży. Pustynnienie pogarsza warunki życia przeszło 25% ludności świata. Pustynnienie pastwisk wywołuje emisję 100 mln ton CO₂ wskutek spadku zawartości węgla w glebie i erozji

Życie na ekologiczny kredyt

Obecnie produkcja zwierzęca jest w skali światowej odpowiedzialna za 18% wszystkich wywoływanych przez człowieka emisji gazów cieplarnianych (FAO).

Życie na ekologiczny kredyt

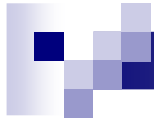
WWF donosi, że produkcja hodowlana stanowi aktualne zagrożenie dla 306 spośród 825 wyodrębnionych ekoregionów lądowych. Conservation International informuje, że 23 z 35 zidentyfikowanych na świecie „gorących plam” zaniku bioróżnorodności znajduje się pod wpływem „oddziaływania produkcji hodowlanej”. Czerwona Lista Zagrożonych Gatunków Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) pokazuje, że „większość z nich cierpi z powodu zaniku siedlisk, którego jednym z czynników jest produkcja hodowlana”

Życie na ekologiczny kredyt

Różnica w emisjach GHG między zwierzętami przeżuwającymi i nieprzeżuwającymi jest faktem, nawet jeśli bydło i owce są hodowane metodami rolnictwa ekologicznego. W rolnictwie ekologicznym nie stosuje się nawozów mineralnych a zużycie koncentratów paszowych jest stosunkowo niskie, co zmniejsza emisje GHG z tych źródeł.

Hodowla ekologiczna zużywa znacznie mniej energii niż hodowla nie ekologiczna (mleko o 38% mniej, mięso wołowe o 35% mniej, baranie o 20% mniej, wieprzowe o 13%, jaja 14% więcej, brojlery kurze o 32% więcej ale pszenica o 29% mniej i rzepak o 25% mniej)

Życie na ekologiczny kredyt

Diety bogate w mięso i produkty mleczarskie dają znacznie mniej efektywne wykorzystanie energii i mają potencjalnie wyższy wpływ na globalne ocieplenie w porównaniu z dietami o dużym udziale produktów roślinnych.

Życie na ekologiczny kredyt

Nakład energii na wyprodukowanie jednej porcji gotowanej wieprzowiny bywa trzy razy większy niż na wyprodukowanie porcji gotowanej fasoli lub innych nasion roślin strączkowych.

Decyzje dietetyczne mogą wpływać na indywidualny „odcisk stopy” (ślad węglowy – carbon foot print) w bilansie węglowym równie znacząco, jak wybór środków transportu.

Życie na ekologiczny kredyt

Wykazano, że wegetariański posiłek złożony z lokalnych produktów ma dziewięć razy mniejszy potencjał GWP (tworzenia efektu cieplarnianego) niż posiłek zawierający wieprzowinę i żywność nie-krajową.

„Krajowy” posiłek wegetariański dawał najniższy poziom emisji GHG przy najwyższym poziomie składników odżywczych (białka, kalorii i beta-karotenu) – na drugim miejscu plasował się „krajowy” posiłek zawierający wieprzowinę.

Życie na ekologiczny kredyt

W celu zapobieżenia dalszemu wzrostowi ilości GHG pochodzących z sektora hodowlanego, **wymagane jest ogólne zmniejszenie globalnego spożycia mięsa o 10%, czyli jego ograniczenie do 90 g dziennie na osobę co oznaczałoby w krajach bogatych zmniejszenie przeciętnej konsumpcji mięsa o od 55 do 64%.**

Życie na ekologiczny kredyt

Jeśli nic nie zostanie zrobione dla ograniczenia emisji, poziom GHG w atmosferze pod koniec stulecia będzie aż trzykrotnie wyższy niż przed uprzemysłowieniem, a to może spowodować w przyszłości wzrost temperatury o 5°C.

Zmiana diety z mięsnej na przewagę warzyw i owoców pochodzenia krajowego to jeden z najszybszych, najłatwiejszych i najmniej kosztownych kroków, jakie może poczynić każdy mieszkaniec kraju wysoko rozwiniętego, aby zmniejszyć swój ślad węglowy.

Życie na ekologiczny kredyt

Wskaźnik EF (Ecological Footprint miara potrzeb i eksploatacji zasobów naturalnych Ziemi przez człowieka) **wynosi obecnie średnio 21,9 hektara na osobę. Natomiast ekologiczna pojemność Ziemi wynosi 15,7 ha/osobę.** Oznacza to, że nadmiernie eksploatujemy planetę.

Dane te, oparte na wskaźniku o nazwie ślad ekologiczny (EF), wskazują, że najbardziej rozrzutną ekologicznie gospodarkę prowadzą Amerykanie, którzy zachowują się tak, jakby mieli do dyspozycji cztery i pół planety (dla porównania: Hindusi zużywają zaledwie połowę przypadających na nich bogactw naturalnych).

Życie na ekologiczny kredyt

Polacy wykorzystują dwa razy więcej surowców, niż mają do dyspozycji. Oznacza to, że w połowie żyją kosztem innych krajów.

Konsumpcja zasobów naturalnych przez człowieka przyczynia się do zmniejszenia liczebności populacji zwierząt.

Wskaźnik bioróżnorodności spadł od 1970 r. o 30 proc. Najszybsze tempo spadku notuje się w strefie równikowej, gdzie liczebność populacji zmniejszyła się aż o 60 proc. Podobne dane dotyczą krajów biednych – tu liczebność populacji w ciągu ostatnich 40 lat spadła o 50 proc.

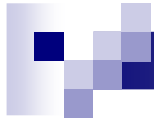
Życie na ekologiczny kredyt

Woda jest jednym z najważniejszych zasobów nieodnawialnych.

Ponieważ woda pokrywa trzy czwarte powierzchni Ziemi, łatwo myśli się o niej jako o zasobie niewyczerpalnym.

Z całości wody na kuli ziemskiej ponad 97% to słone wody w oceanach.

Z pozostałych 3%, dwie trzecie występuje w postaci zamrożonej w czapach lodowych, lodowcach i śniegach pokrywających pasma górskie. Tylko około 0,5% to nadające się do bezpośredniego wykorzystania zasoby wody słodkiej.

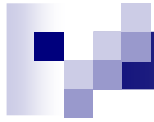

Życie na ekologiczny kredyt

Według ONZ około 1 miliarda ludzi na całym świecie ma ograniczony dostęp do wody pitnej,

2,4 miliarda nie ma odpowiednich warunków sanitarnych,

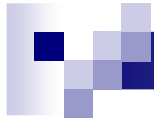
2,2 miliona rocznie umiera w wyniku chorób będących skutkiem niewłaściwego zaopatrzenia w wodę.

Życie na ekologiczny kredyt

XX wiek można nazwać wiekiem wojny o „czarne złoto” czy ropę naftową,

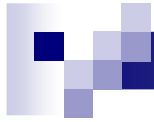
XXI wiek może być wiekiem wojny o „niebieskie złoto”, czyli wodę.

Życie na ekologiczny kredyt

Do 2025 roku ma wzrosnąć zużycie wody o około 50% w krajach rozwijających się i o 18% w rozwiniętych. Wody jednak nie przybywa, a wręcz brakuje czystej wody.

Przez spożycie zanieczyszczonej wody rocznie umiera aż 3 miliony osób w krajach rozwijających się.

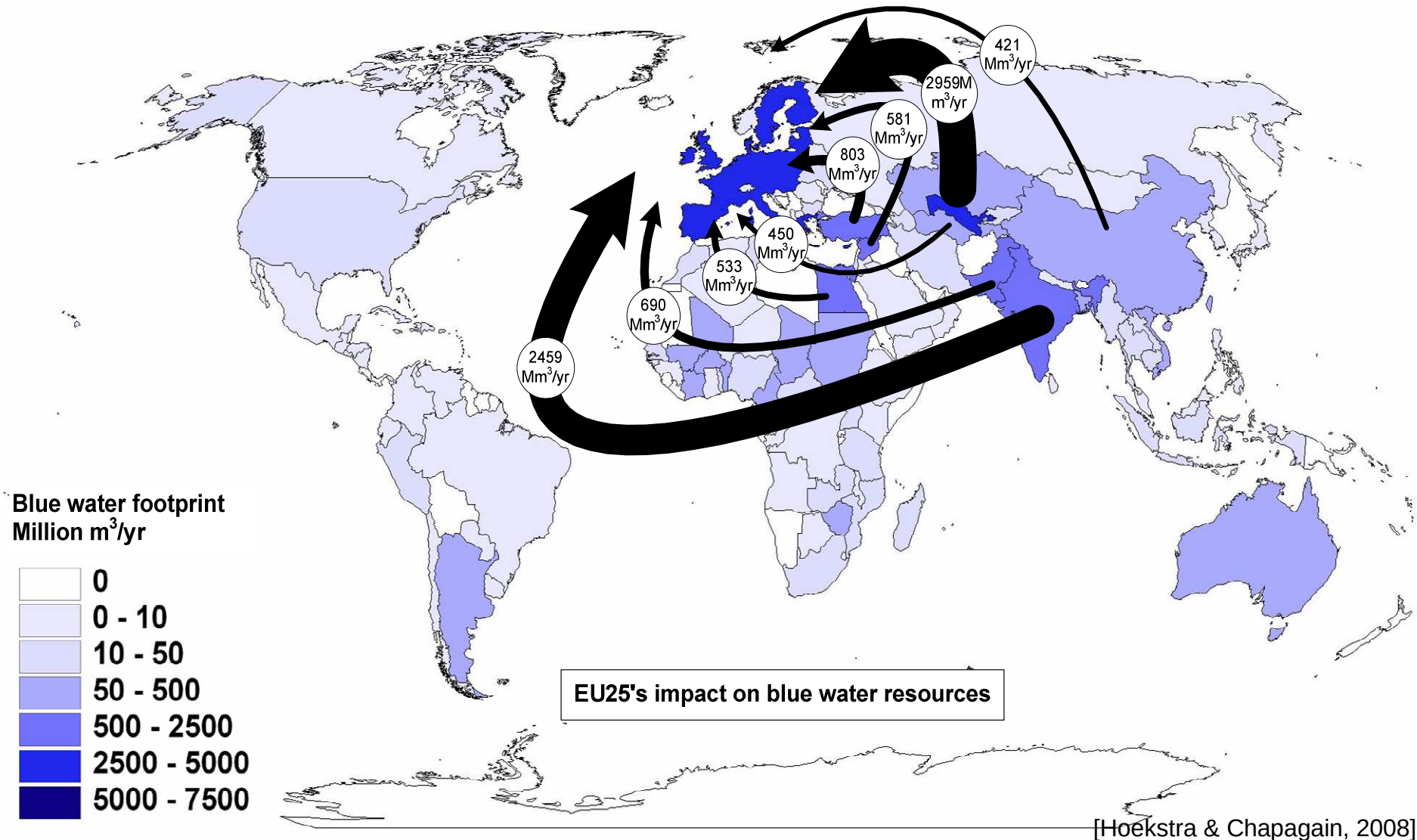

Życie na ekologiczny kredyt

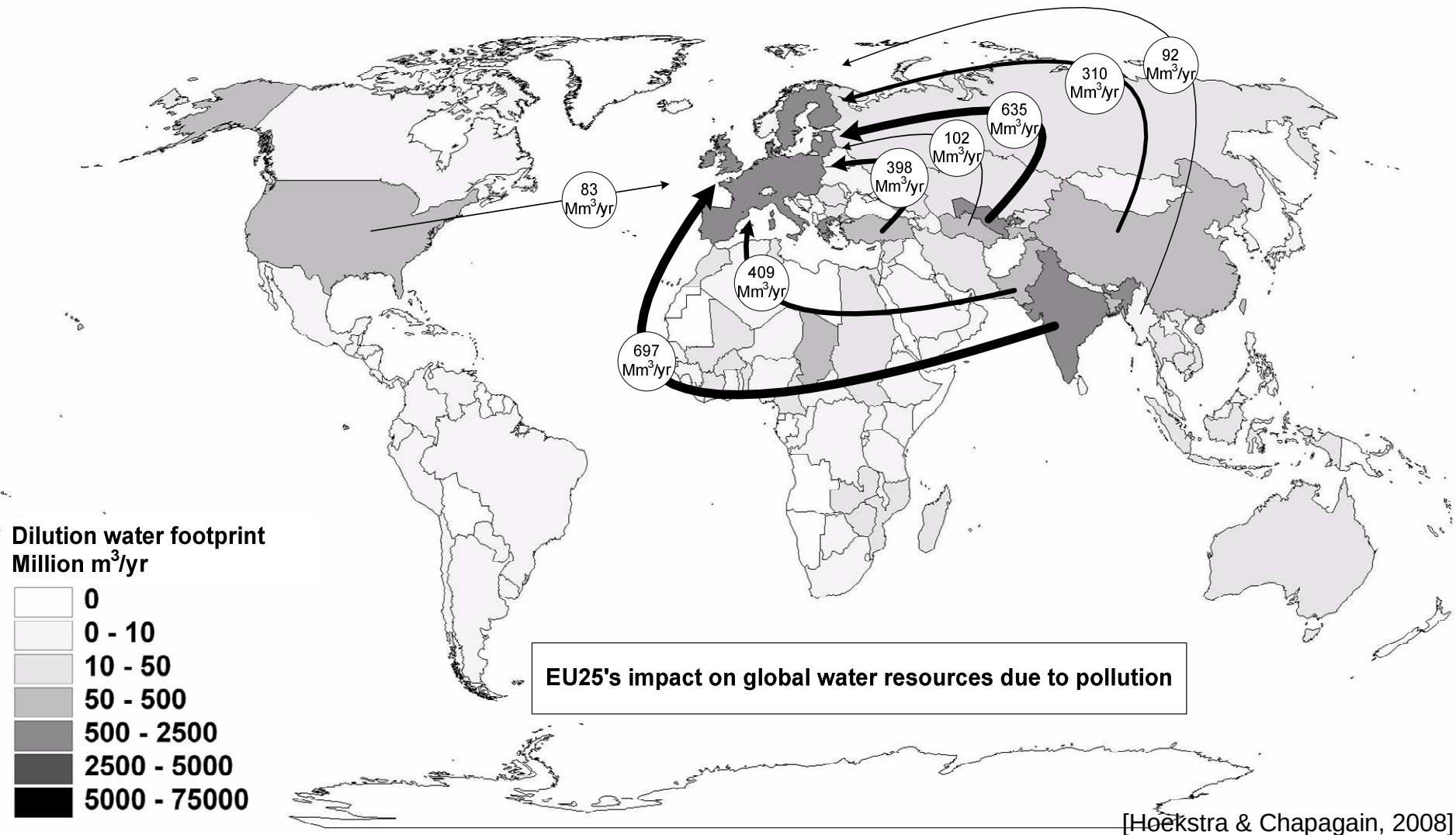
Jedna krowa w ciągu życia wypija przeciętnie 10 m³ wody ... ale wyprodukowanie paszy dla tej krowy wymaga zużycia 675 m³ wody (3 m³/kg mięsa)

Zużycie wody w produkcji roślinnej jest o wiele mniejsze: wytworzenie 1 kg kukurydzy wymaga dostarczenia 0,5 m³

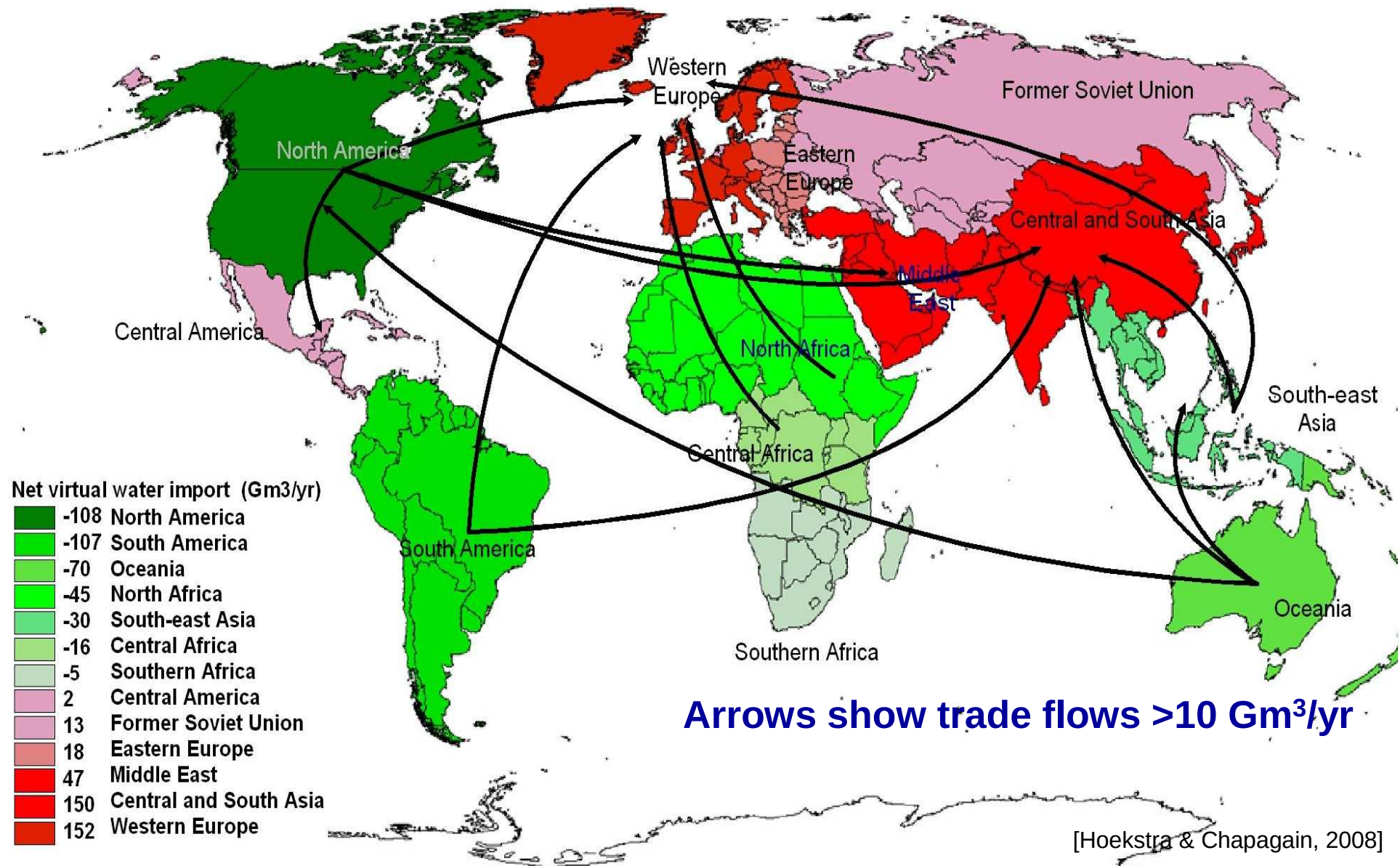
Water footprint of EU's cotton consumption (blue water)

Water footprint of EU's cotton consumption (grey water)

Regional virtual water balances (only agricultural trade)

Życie na ekologiczny kredyt

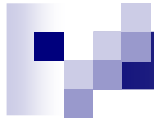
Strona internetowa Water Footprint, *prowadzona przez Uniwersytet Twente w Holandii oraz Instytut Edukacji Wodnej UNESCO-IHE*, wskazuje, że:

- Wyprodukowanie jednego kilograma wołowiny wymaga zużycia 15,5 tys. litrów wody.
- Przygotowanie jednej filiżanki kawy pochłania 140 litrów wody.
- Wyhodowanie kilograma kukurydzy wymaga zużycia 900 litrów wody.
- Wyprodukowanie 1 litra mleka wymaga 1000 litrów wody,
- Wyhodowanie kilograma ryżu wymaga 3.4 tys. litrów wody,

Życie na ekologiczny kredyt

- Wyprodukowanie jednej kromki chleba wymaga 40 litrów wody.
- Wyprodukowanie kilograma sera żółtego zużywa 5 tys. litrów wody.
- Wyprodukowanie kilograma kurczaka zużywa 3,9 tys. litrów wody.
- Wyprodukowanie jednego jaja to 200 litrów wody,
- Wyprodukowanie 100 g. czekolady to 2,4 tys. litrów wody,
- Wyprodukowanie jednego podkoszulka to zużycie 2,7 tys. l. wody,
- Wyprodukowanie 1 kartki papieru to 10 litrów wody, ...

Życie na ekologiczny kredyt

Ślad zużycia wody, tzw. water footprint pokazuje całkowitą ilość wody zużywanej do wytworzenia towarów i usług konsumowanych przez mieszkańców danego kraju.

Jako że nie wszystkie konsumowane dobra są produkowane na terenie danego kraju, ślad zużycia wody uwzględnia zarówno wykorzystanie wody z zasobów krajowych, jak i z zasobów poza granicami danego kraju.

Życie na ekologiczny kredyt

- Średnio na mieszkańca naszego globu zużywa się 1240 m³ wody.
- W Europie, w cieplejszych krajach południowych odnotowuje się większe zużycie wody na mieszkańca niż na terenie zimniejszej północy; dlatego, że statystyki uwzględniają nie tylko systemy irygacyjne czy rolnictwo, ale także przemysł. Liderem w tym zakresie jest Grecja, gdzie zużywa się 2,389 m³ wody na mieszkańca rocznie. Łotwa zużywa zaledwie 684 m³ na mieszkańca rocznie.
- Zużycie wody w Chinach wynosi około 700 m³ na mieszkańca rocznie, przy czym zaledwie 7% śladu zużycia wody Chińczyków przypada na inne kraje.

Życie na ekologiczny kredyt

- Japonia, której ślad zużycia wody wynosi 1,150 m³ na mieszkańca rocznie, około 65% swojego całkowitego zużycia wykorzystuje z zasobów spoza terytorium kraju.
- Ślad zużycia wody Stanów Zjednoczonych wynosi 2,500 m³ na mieszkańca rocznie.
- W Polsce jeden mieszkaniec zużywa średnio 1103 m³ wody na rok.

Treść wystąpienia

1

Wprowadzenie

2

Bunt Ziemi

3

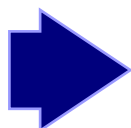
Życie na ekologiczny kredyt

4

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

5

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Żywność, jaką nabywamy powinna spełniać wymagania w zakresie jakości oraz bezpieczeństwa zdrowotnego.

Wymogiem staje się by żywność była bezpieczna zarówno dla człowieka jak i środowiska.

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Naprzeciw tym wymaganiom wychodzi propozycja szwedzkiej Agencji Bezpieczeństwa Żywności (National Food Administration – NFA).

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Podstawową ideą propozycji NFA jest zmiana szwedzkiego a szerzej współczesnego modelu spożycia w kierunku uczynienia go bezpiecznym dla człowieka (poprawa walorów zdrowotnych diety), jak i środowiska (w zakresie poziomu zanieczyszczenia, emisji gazów cieplarnianych towarzyszących produkcji i wprowadzaniu żywności na rynek oraz stosowania środków chemicznych w produkcji rolnej).

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Mięso i jego produkcja mają znaczący wpływ na jakość środowiska.

W zakresie spożycia mięsa NFA zaleca następujące zmiany: **redukcja spożycia mięsa (lub wielkości porcji mięsa)** na rzecz posiłków wegetariańskich, preferowany powinien być **wybór mięsa z produkcji lokalnej** (niższe koszty transportu i w związku z tym zanieczyszczenia środowiska), szczególnie z tuczu pastwiskowego, preferowany wybór wieprzowiny i drobiu, przed wołowiną i baraniną (emisja gazów przy produkcji mięsa: bydło, owce – 15-25 kg/1 kg mięsa, trzoda, drób – 5-2kg/ 1 kg mięsa), chów trzody i drobiu nie prowadzi do takich zmian różnorodności krajobrazu i roślinności, jak bydła i owiec.

Wpływ na środowisko produkcji mięsa

Rodzaj mięsa	Emisja GHG* (kg równoważnika CO2) na 1 kg mięsa Carbon footprint	Ilość wody (litry) potrzebna do wyprodukowania 1 kg Water footprint
baranie	17,4	4000-6100
wołowe	15,8	16000
wieprzowe	6,4	4800
drobiowe	4,6	3900

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Zasady wyboru owoców, warzyw i roślin strączkowych zalecane przez NFA: należy **preferować warzywa i owoce lokalne oraz sezonowe** (niższe koszty transportu), najlepiej **ekologiczne**; należy wybierać warzywa bogate w błonnik (korzenne, brokuły, kabaczki, cebula);

wybieraj warzywa gruntowe przed uprawianymi w szklarniach (pomidory, ogórki, sałata) – zwiększenie efektu cieplarnianego (1 kg marchwi produkuje 1/10 emisji gazu w stosunku do 1 kg pomidorów; uprawy szklarniowe wymagają także z reguły więcej środków ochrony roślin – wilgotność, insekty);

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

jedz więcej fasoli, grochu i soczewicy (wysoka wartość odżywcza, niska uciążliwość dla środowiska, długi okres przechowywania, mało odpadów);

wybieraj owoce i warzywa zawierające najmniej pozostałości pestycydów (ochrona środowiska oraz walory zdrowotne).

Wpływ na środowisko produkcji ziemniaków i jabłek

Produkt (kg)	Emisja GHG* (kg równoważnika CO2) na 1 kg mięsa Carbon footprint	Ilość wody (litry) potrzebna do wyprodukowania 1 kg Water footprint
ziemniaki	0,25	900
jabłka	0,30	420

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Tłuszcze mają zróżnicowany wpływ na środowisko i zdrowie człowieka. Najlepszy dla człowieka i środowiska jest olej rzepakowy oraz oliwa z oliwek.

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Zaleca się: wybór oleju rzepakowego oraz oliwy z oliwek, redukcję spożycia oleju palmowego. Plantacje palmowe są często nasadzane na obszarach po wykarczowanych lasach deszczowych, co ma negatywny wpływ na środowisko.

Zaleca się ograniczenie spożycia masła z uwagi na wysoką zawartość tłuszczów nasyconych oraz negatywny wpływ na środowisko (produkcja masła emituje sześć razy więcej gazów niż produkcja oleju rzepakowego czy oliwy z oliwek).

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Uprawa rzepaku jest korzystna także dla poprawy struktury gleby (jako międzyplon) oraz dla wielu pożytecznych owadów.

Produkcja 1 kg mleka w proszku wywołuje emisję 10,6 GHG (kg równoważnika CO₂),

Wyprodukowanie 1 litra mleka powoduje zużycie 1000 litrów wody.

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

Zasoby wody nadającej się do spożycia przez ludzi są na świecie ograniczone.

NFA zaleca wszędzie tam, gdzie jest to możliwe korzystanie z wody wodociągowej, w sytuacjach nabywania wody butelkowanej, wybór wód produkowanych lokalnie (niższe koszty transportu). Preferowanie wody butelkowanej stanowi według NFA niepotrzebne obciążanie środowiska (produkcja opakowań, transport).

Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko

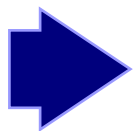
Ziemniaki, produkty zbożowe (makarony, pieczywo) oraz ryż mają relatywnie mały wpływ na środowisko (przykładowo w porównaniu do mięsa czy ryb) i są korzystne dla naszego zdrowia (witaminy, minerały).

W zakresie spożycia tych produktów NSA zaleca: wybór lokalnie uprawianych odmian ziemniaków oraz produktów zbożowych, jeżeli to możliwe wybór produktów wolnych od pozostałości chemicznych środków produkcji pochodzących z rolnictwa tradycyjnego czy ekologicznego.

Treść wystąpienia

1	Wprowadzenie
2	Bunt Ziemi
3	Życie na ekologiczny kredyt
4	Produkcja i konsumpcja żywności w trosce o środowisko
5	Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Loha

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Świadomość ekologiczna zrodziła się pod koniec lat 60. razem z hippisami, przebudziła na nowo w połowie lat 80. Wtedy była reakcją na stawianie przez polityków gospodarki na pierwszym miejscu.

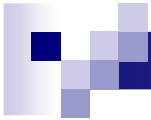
Dziś postawa „eko” to riposta na rozpasany konsumpcjonizm.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Symbole statusu, które obowiązywały od lat
– najszybszy samochód, futro z
najrzadszego zwierzęcia, największe
klejnoty - spadają z piedestału.

**Wyuzdana konsumpcja ustępuje miejsca
świadomej konsumpcji. Nadal chodzi o
status, ale jego odcień ma teraz kolor
zielony.**

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

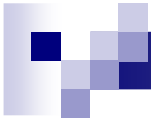
Ochrona środowiska naturalnego już wiele lat temu przestała być zajęciem niewielkiej grupy zapalonych ekologów, a troska o naszą planetę na stałe wpisała się w główny nurt najważniejszych kwestii społeczno-politycznych.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Czy chodzi o przyszłość fok w Morzu Śródziemnym, nosorożce w Afryce, żywność modyfikowaną genetycznie, odnawialne źródła energii czy efekt cieplarniany

– **odpowiedzialność za naszą planetę ponosimy wszyscy.**

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Ekolodzy klasyczni widzą w rosnącej konsumpcji zagrożenie. To ona ich zdaniem nakręca przemysł, rujnuje środowisko, produkuje śmieci.

Lohasi idą na kompromis.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Korzystają z dóbr materialnych, ale starają się przy tym jak najmniej szkodzić.

Nie są rewolucjonistami. Są konsumentami.
W momencie zakupu demonstrują swoje przekonania.

Wydanie pieniędzy jest formą poparcia dla danego producenta. Płacąc mu, wyrażamy zgodę na warunki pracy, w jakich produkt jest wytwarzany, użytkowany, a potem utylizowany.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Przy pierwszym biznesowym spotkaniu wiadomo, z kim mamy do czynienia. Wystarczy spojrzeć, z czego zrobiona jest wizytówka naszego rozmówcy.

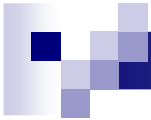
Jeśli jest wydrukowana na papierze z odzysku – to jest w dobrym stylu; to znaczy, że ta firma respektuje środowisko.

Ważne jest nie tylko życie w zgodzie z naturą, ale także szanowanie pracowników i kontrahentów, czyli „fair trade” na własnym podwórku.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Co to jest LOHAS?

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

To skrót od wymyślnego przez amerykańskich socjologów terminu „**Lifestyle of Health and Sustainability**”, oznaczającego styl życia oparty na zdrowiu oraz zrównoważonym rozwoju. Lohas nie tylko sam zdrowo żyje, ale czuje się także odpowiedzialny społecznie

LOHAS to idea oznaczająca zdrowy styl życia i respektowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

„Zrównoważony rozwój” oznacza pilnowanie granicy, po przekroczeniu, której na ratowanie planety będzie za późno. Bliskie Lohasom są idee „fair trade”, czyli sprawiedliwego handlu.

Godzi poszanowanie środowiska naturalnego z odpowiedzialnym korzystaniem ze zdobyczy współczesnego świata.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Poszukuje pomostów między tym, co zdrowe i przyjemne, indywidualne i globalne. Łączy ideowość i poczucie misji z realizmem ekonomicznym.

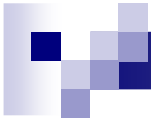
Ideologia LOHAS jednoczy tysiące osób na całym świecie. Zaufanie społeczne i wysoka świadomość w połączeniu z poczuciem odpowiedzialności za świat, w którym żyjemy, budują podstawy społeczności LOHAS.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Idea zrównoważonego rozwoju zakłada, że
nasza cywilizacja osiągnęła poziom dobrobytu
możliwy do utrzymania pod warunkiem
odpowiedniego gospodarowania.

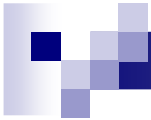
Oznacza świadomie ukształtowane relacje
pomiędzy wzrostem gospodarczym a dbałością
o środowisko i zdrowiem człowieka.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Lohas tak oddziałuje na środowisko aby
**zachować równowagę w interakcji
Człowiek-środowisko-człowiek.**

To zrównoważone zachowanie wobec
środowiska ma wywrzeć pozytywny skutek
na człowieka.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Właściwe wybory, świadome poszanowanie zasobów i odpowiedzialne decyzje zakupowe mają wpływ na świat, który nas otacza.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Poza samą wartością danego produktu, dla społeczności LOHAS znaczenie mają takie czynniki jak jego długotrwała przydatność, sposób transportu, redukcja opakowań, ale także sprawiedliwość społeczna: poszanowanie praw człowieka, dobre warunki pracy, uczciwe praktyki handlowe, dialog społeczny, które powinny być na stałe wpisane w filozofię działania firm wybieranych przez społeczność LOHAS.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Świadoma konsumpcja

- Coraz więcej ludzi interesuje się pojęciem **zrównoważonej konsumpcji**. Chcą żyć zielono, nie rezygnując z jakości życia. LOHAS to nie rewolucja – to odpowiedzialna konsumpcja. Lohas nie propaguje życia w ascezie. Nie ignoruje zdobyczy cywilizacji, ale stara się z nich korzystać w sposób odpowiedzialny.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

- Stara się nie robić zakupów bezmyślnie, potrafi świadomie korzystać z mocy sprawczej swoich pieniędzy. Filozofia LOHAS przeczy rozpasanej konsumpcji. Zwolennicy LOHAS właśnie w momencie zakupu demonstrowają swoje przekonania.
- **Biznes, ekonomia, ekologia, ludzie – zrównoważenie tych czynników tworzy Lohas**

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

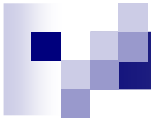
Filozofia LOHAS nie wymaga rezygnacji z luksusu – namawia do **odpowiedzialnego korzystania z kurczących się zasobów globu.**

- Przy okazji oszczędzania pozwala lepiej zorganizować wydatki. **Świadome korzystanie z nieodnawialnych źródeł energii i zasobów wody oraz redukcję zanieczyszczenia atmosfery zaczyna się od siebie.**

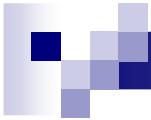
Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

- Znowu nasze wybory kształtują świat. Wybór rodzaju energii wymusza zmianę polityki na jej producentach na bardziej proekologiczną.
- Żarówki energooszczędne, redukcja trybu standby, wyłączanie ładowarek, zakręcanie kranu z wodą, prysznic zamiast kąpieli w wannie, rezygnacja z detergentów, ekologiczny styl jazdy samochodem – to decyzje, które w dużej skali tworzą efekt kuli śnieżnej.

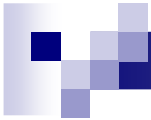
Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Proekologiczną postawę widać w codziennych drobiazgach - zakręcaniu wody przy myciu zębów, odruchowym sortowaniu śmieci, kupowaniu soków w szklanych, a nie plastikowych butelkach i kawy ze znaczkami „fair trade” (sprawiedliwy handel).

Odpowiedź na zatrzymanie życia na
Planecie Ziemia to Lohas

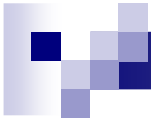
Permanentne używanie samochodu nie
jest preferowane przez społeczność
Lohas, ale na wycieczki lub po znajomych
na lotnisko. Nigdy do pracy!

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Samochody używane przez tę społeczność są ekonomiczne i przyjazne środowisku. Nie musi to być hybrydowy Prius, lecz taki, który mało pali oraz charakteryzuje się niewielką emisją gazów do atmosfery.

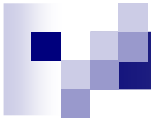
Nie zaleca się używania samochodów przestarzałych technologicznie, które są nie ekonomiczne – zbyt dużo palą oraz emitują do atmosfery zbyt dużo spalin przez co przyczyniają się negatywnie do efektu cieplarnianego oraz do nadmiernej eksploatacji nieodnawialnych źródeł energii.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Lohas nie żyje w ascezie, korzysta świadomie z dóbr XXI wieku. Lohas nie robi zakupów bezmyślnie – wybiera towary bezpieczne zdrowotnie i środowiskowo.

W Polsce kupuje produkty polskie, w Belgii belgijskie. Oznacza to krótszy transport, czyli mniej spalin do atmosfery.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Jedzenie powinno być zrównoważone; czyli nie tylko „bio”, czyli zdrowe, ale także „eco”, czyli nie zanieczyszczające środowiska.

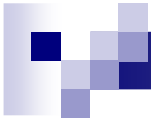
Lohas kupuje w sklepie ze zdrową żywnością, jedzenie tam jest droższe, szynki mniejsze, a boczek cieńszy. Jest to dowód na to, że wędliny są naturalne, wyprodukowane w sposób tradycyjny. Lohas preferuje nieprzetworzone fabrycznie mleko, wiejskie jaja i warzywa.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Bądź Lohas

Jeżeli czujesz się współodpowiedzialny za losy świata, jeśli ma dla ciebie znaczenie, w jakich warunkach i czyimi rękami uprawiano i zebrano kawę, którą pijesz, jeżeli chciałbyś, żeby twoje dzieci korzystały z kontaktu z nieskażoną przyrodą, dołącz do LOHASA.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Zostań Lohasem, czyli sobą. Społeczność Lohas to zbiór indywidualistów, których **wyobraźnia sięga poza tu i teraz**, którzy w ramach odpowiedzialności przed światem chcą go aktywnie kształtować, wykorzystując instrumenty rynkowe.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Lohasi wymagają sporo od siebie samych – zielony sposób życia i zrównoważoną konsumpcję zaczynają we własnym domu.

Stawiają na odpowiedzialność społeczną i dokonują takich wyborów, które wpływają na kształt świata. Lohasi żyją zielono, korzystają z osiągnięć cywilizacji, ale uważają, że jeśli konsumpcja, to zrównoważona, nie wyrządzająca szkody i odpowiedzialna społecznie.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

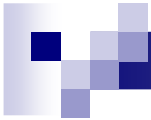
Żywność zrównoważona to:

- **żywność łącząca w sobie właściwości żywności ekologicznej, lokalnej i świeżej.**

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Żywność spełniająca te trzy aspekty jest żywnością, która **najmniej szkodzi środowisku.**

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

ŻYWNOŚĆ EKOLOGICZNA produkowana jest według zasad najbardziej zbliżonych do upraw naturalnych, bez użycia chemicznych środków ochrony roślin, nawozów sztucznych, dodatków do paszy. Rolnictwo ekologiczne stanowi system gospodarowania, który dąży do zrównoważonej żywności uwzględniającej lokalne warunki ekologiczne, społeczne i ekonomiczne.

Żywność spełniająca te trzy aspekty jest żywnością, która **najmniej szkodzi środowisku.**

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

ŻYWNOSĆ LOKALNA jest to żywność

- wyprodukowana i sprzedawana w obrębie zdefiniowanego obszaru (np. w Wielkiej Brytanii przyjmuje się, że jest to żywność wyprodukowana w promieniu 30 mil od miejsca jej zakupu) lub pozyskana z najbliższego źródła produkcji. Zakup żywności lokalnej nie tylko przyczynia się do zmniejszenia emisji spalin związanych z transportem, ale stymuluje rozwój lokalnej gospodarki – kupując żywność lokalną wspierasz rolników mieszkających obok Ciebie, dając im pracę.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

ŚWIEŻA ŻYWNOŚĆ

to żywność pozbawiona konserwantów, żywność nieprzetworzona, najczęściej pozbawiona opakowania, dzięki czemu minimalizuje ilość odpadów oraz koszty środowiska związane z przetwarzaniem. W związku ze swoim charakterem tzn. krótkim terminem przydatności do spożycia, jest to często żywność lokalna. Jej znakiem rozpoznawczym może być często krótki termin przydatności do spożycia.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Zarówno żywność lokalna jak i sezonowa wpisuje się w **ideę ograniczania food miles** czyli „żywnościokilometrów”. Food miles to odległość, jaką pokonuje jedzenie zanim trafi z pola na nasz talerz. Mniej food miles oznacza więcej walorów smakowych i mniejsze ilości substancji konserwujących w pożywieniu. Mniej food miles to mniej spalanej benzyny i zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery oraz niższe koszty transportu. Mniej food miles to także ograniczenie zbędnych opakowań, potrzebnych do przechowywania żywności a tym samym minimalizacja ilości odpadów.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Zielone domy

- Globalne ocieplenie klimatu przynosi również zmiany w projektowaniu i użytkowaniu budynków. Decydując się na projekt domu zwracamy uwagę nie tylko na jego estetykę, ale także na jego energooszczędność i stopień, w jakim będzie oddziaływał na środowisko. **Ekodomy**, bo o nich mowa, powoli zaczynają pojawiać się również w naszym kraju.
- Ekodomy - domy ekologiczne, nazywane też domami zielonymi lub przyjaznymi, budowane są z użyciem naturalnych, lub jak najmniej przetworzonych materiałów.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Idea ekodomu jest prosta: niższe koszty eksploatacji przy jednoczesnym zachowaniu maksimum komfortu, bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców. Budynki ekologiczne są mniej szkodliwe od tradycyjnych ze względu na mniejszą emisję trujących i niebezpiecznych dla człowieka i atmosfery gazów.

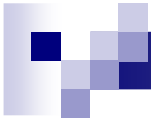
- Niższe koszty eksploatacji zielonego domu wynikają z możliwości czerpania energii również ze źródeł naturalnych takich jak energia słoneczna, wiatrowa, czy ta pochodząca z wnętrza ziemi. Pozwala to na częściowe uniezależnienie się od dostawców tradycyjnych źródeł energii.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Domy ekologiczne możemy podzielić na dwa rodzaje: domy energooszczędne i domy pasywne.

Dom energooszczędny posiada centralne źródła energii ze spalania paliw nieodnawialnych, ale ma także możliwość czerpania ze źródeł naturalnych. Koszty jego utrzymania są 4-5 krotnie niższe niż domu wzniesionego w technologii tradycyjnej.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Dom pasywny biernie wychładza się i ogrzewa sam w zależności od potrzeb.
Nie ma więc konieczności stosowania w nim aktywnego systemu ogrzewania i klimatyzacji i nie stosuje się w nim systemów grzewczych opartych na spalaniu paliw ze źródeł nieodnawialnych.

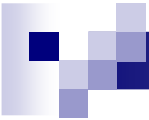
Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Ewentualne straty ciepła uzupełnia się tak zwanymi pasywnymi źródłami energii cieplnej (mieszkańcy, działające w domu urządzenia elektryczne, energia słoneczna, ciepło odzyskane z wentylacji). Dla koncepcji domu pasywnego najistotniejsze są dwa elementy - zapobieganie utracie ciepła i pozyskiwanie energii z zewnątrz, ze źródeł odnawialnych - przede wszystkim energii słonecznej. W domach takich łączne, końcowe zapotrzebowanie na energię jest 8-10 krotnie niższe, niż w domach budowanych w tradycyjnej technologii, zgodnie z normami.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Ekodom to spory wydatek. Jego budowa jest często nawet połowę droższa, niż tradycyjnego. Wysokie ceny kolektorów i mała ilość dni słonecznych w ciągu roku w Polsce nie pomagają w podejmowaniu takich decyzji. Jednak takie przedsięwzięcie zwraca się w długoterminowej perspektywie.

Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Eko-turystyczne zwyczaje

- Gdzie spędzimy urlop? Z ekologicznego punktu widzenia należy pojechać na Mazury (albo w Kieleckie), pozwiedzać lasy, odpoczywać na świeżym powietrzu z dala od tłumów.
- Gdy już zdecydowaliśmy, dokąd jedziemy (i ile mamy pieniędzy), powinniśmy wybrać odpowiednią formę odpoczynania. Ta najbardziej eko zakłada nie ingerowanie w zastane środowisko naturalne.

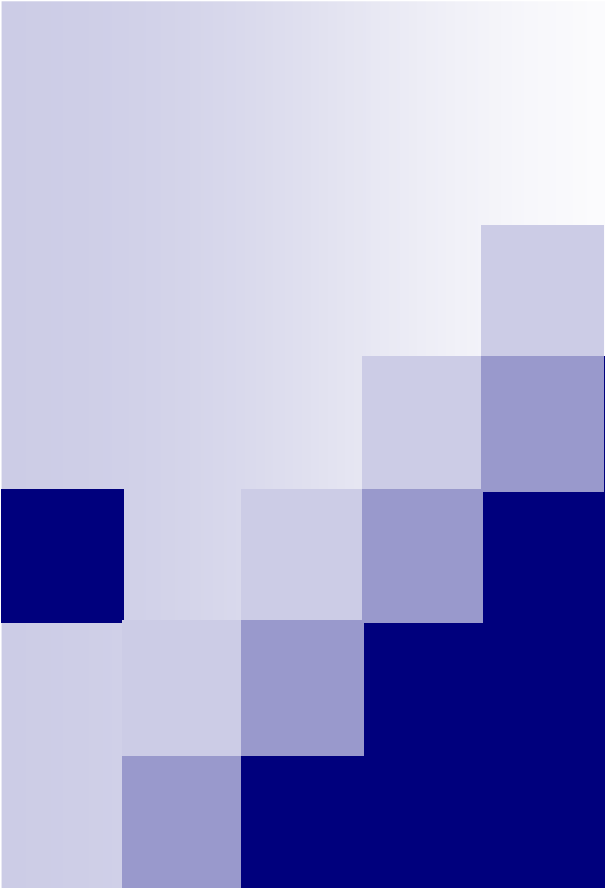
Odpowiedź na zatrzymanie życia na Planecie Ziemia to Lohas

Kultura ekologiczna to nie poprawa wizerunku, ale przede wszystkim głęboka zmiana –to era świadomego konsumenta.

Wyobraźcie sobie swoje ulubione miejsce na Ziemi. Może jest to piękne jezioro, piaszczysta plaża czy malownicze góry.

Na pewno chcielibyście zabrać tam swoje dzieci i wnuki. Jeśli nie będziemy dbać o środowisko, mogą one nie mieć szansy zobaczyć tych wyjątkowych miejsc.

Bądź Lohasem (czyli zmień styl życia)

Grażyna Niewęglowska, IERiGŻ-PIB Warszawa, 18. 03.2011

Dziękuję za uwagę